

Verhalen geschreven door ons Schrijversteam

● Een godsgericht op het stadhuis liep met een sisser af

Tegenwoordig mogen we ervan uitgaan dat een rechterlijk vonnis is gebaseerd op concrete bewijzen, die door onderzoek en waarheidsvinding aan het licht zijn gekomen. Dat is niet altijd zo geweest. In de middeleeuwen en ook nog in de paar eeuwen daarna werd soms het zogenaamde godsoordeel als bewijs aanvaard. Zo'n oordeel verkreeg men meestal door een verdachte een beproeving te laten ondergaan. De uitslag van de proef gold als bewijs dat God dit zo beschikt had. Een bekend voorbeeld van zo'n beproeving is de weegproef van beschuldigde heksen, zoals die in de Oude of Heksenwaag te Oudewater geschiedde. Een andere vorm van godsoordeel kon verkregen worden door het voeren van een duel. Ook hier werd de uitslag als de wil van God beschouwd en dus aanvaard als bewijs van het gelijk van de winnaar.

Eind 1595 leidde een schokkende gebeurtenis tot een bijzondere vorm van bewijsvoering door een godsoordeel, namelijk het bloedrecht. In herberg De Swaen in de Hoogstraat in Wageningen hadden twee mannen ruzie gekregen. Plotseling riep iemand dat er een man dood bij de deur dood lag. Hij had een steekwond in de onderbuik, iets terzijde van de navel. In alle drucke had kennelijk niemand gemerkt dat er iemand neergestoken was. Ondervraging ter plekke leverde niets op. Omdat de schuldige niet werd gevonden, nam het stadsbestuur zijn toevlucht tot een godsoordeel in de vorm van het zogenaamde bloedrecht, ook wel met bloedproef aangeduid. Men liet het al gekiste lijk naar het stadhuis overbrengen. De kist werd geopend en vervolgens ontblootte men de wond en liet een aantal lieden die ten tijde van de ontdekking van de moord in de gelagkamer aanwezig waren onder het driemaal aanroepen van de naam van God en het heilige evangelie zweren dat zij onschuldig waren, terwijl zij tegelijkertijd hun hand op de wond legden. Degene bij wie de wond zou gaan bloeden werd als schuldig beschouwd. Men geloofde destijds namelijk dat een wond van een vermoorde spontaan zou gaan bloeden als de dader zich in de nabijheid van het lijk bevond. Bij niemand ging de wond echter bloeden, waarna allen vrijuit gingen en het godsgericht op het stadhuis met een sisser afliep. **Kees Gast**

Foto: Gevecht in een herberg.